

[Borgbjerg.]

paa Tingene, alligevel tog med en vis Kølighed, med en vis Skepsis paa dette Forslag. Jeg har med langt større Fornøjelse, ikke hørt, for det havde jeg ikke Lejlighed til, men læst, hvad Venstres Ordfører i det andet høje Ting udtalte, da Kellogg-Traktaten var til første Behandling der. Og da nu disse Tanker ikke har fundet, i hvert Tilfælde ikke stærkt, Udtryk fra Venstres Side her i Folketinget i Dag, vil jeg med den højtærede Formands Tilladelse ganske kort gengive, hvad Venstres Ordfører i Landstinget, Landstingsmand Hr. Jepsen Christensen — en Mand, som netop kommer fra Egne, fra Steder, hvor de havde Krigen i dens Virkelighed paa nært Hold — sagde derom, og det blev sagt saa godt, saa klart, at jeg vilde have meget vanskeligt ved at sige det bedre, selv om jeg bestræbte mig i højeste Grad derfor . . . (Munterhed) . . . Ikke fordi jeg er en særlig god Taler, det var slet ikke det, jeg tænkte paa, nu maa De ikke misforstaa mig, men fordi jeg ud fra min Sindsstemning, min Opfattelse af denne Sag ikke vilde være i Stand til at udtrykke det meget bedre, end Hr. Jepsen Christensen har gjort, hvoraf jeg slutter, at hans Følelser er ligesaa varme, ligesaa intensive overfor denne Sag som mine er det. Det beundrer jeg og anerkender jeg, ikke mindst naar det kommer fra anden Side end vor egen; det var det, der laa i mine Ord, og hverken mere eller mindre.

Den højtærede Landstingsmand siger:

„Naar man som daværende tysk Statsborger har oplevet Verdenskrigen paa nært Hold og været Vidne til dens grænseløse Brutalitét i Retning af Dag efter Dag at sætte Menneskeliv ind og tilintetgøre dem som ganske almindeligt Materiale til navnløs Sorg for Tusinder af Hjem under Paaberaabelse af berettigede Statsinteresser, i Forhold til hvilke den enkeltes Liv ingenting betød, maatte alene dette være nok til at bringe en til at spejde efter enhver Mulighed for, at der kunde skabes en Sindenes Tilstand i de forskellige Folkeslag, der paa det skarpeste fordømte Krigen som et forsvarligt Midde til Løsning af mellemfolkelige Uoverensstemmelser.“

Netop det var den gamle Opfattelse, at det enkelte Menneskeliv intet betød i Forhold til Statens Interesser. Det er den nye Verdensanskuelse, at det enkelte Menneske er en Værdi i sig selv, religiøst udtrykt: en Evighedsværdi, der har sin Betydning for sig selv og ikke er ligegyldig Ting overfor Statens Interesser. Det er det nye. Jeg glæder mig over, at Jepsen Christensen,

som stod disse Begivenheder saa nær og derfor har bedre Forudsætninger end vi andre for rigtigt at bedømme dem, netop udtaler sig saaledes. Han fortsætter saa:

„Naar man saa samtidig var Vidne til Krigens forfærdende, ødelæggende Indflydelse paa Sandhedskærligheden og Retssindet mellem Nationerne, en Indflydelse, der forplantede sig til et Utal af enkelte Individder som en snigende Underminering af ansvarsbevidst Samfølelse og naturlig Hensyntagen mellem Mennesker, saa mange af dem endte i en fortvivlet primitiv Selvhævdelsestrang, og enhver anden menneskelig Følelse hos dem blev magtstjaalen derved, ja, saa maatte man være ganske utilgængelig for Indtryk, om man ikke af hele sit Sind vilde give den foreliggende Traktat sin Tilslutning.“

Det er Ord, som jeg i høj Grad anerkender og beundrer. De havde en anden Klangfarve end de, som vi nu hørte af Venstres Ordfører her i Tinget. Jepsen Christensen siger, at alt det, man tidligere sagde om Krigen — jeg nævnte før et Eksempel, nogle Udtalelser — er en eneste Løgn. Krigen gør Menneskene til Barbarer, gør dem til vilde Umennesker, den lader dem med den primitive Selvhævdelses Ret falde tilbage til det dyriske Standpunkt. Det er Krigen, og alt det andet er romantisk Udsmykning, det vil sige Digt og forbandet Løgn, men Digt og forbandet Løgn, som man har holdt ved lige i Menneskenes Sind, og som man gennem Nationalsange og nationalt forfalskede Fremstillinger af Historien og gennem Skoleundervisningen har søgt at vedligeholde i Befolkningen og i den opvoksende Slægt.

Den, der for Alvor, af sit hele Hjerte, stemmer for denne Traktat, forpligter sig til at være med til i de voksnes Kreds og i Børnenes Kreds at udrydde alt det, der kan vedligeholde den falske, den løgnagtige Romantik og i Stedet for forkynde og udbrede Virkeligheden, som er den, at Krigen avler ingen ædle Egenskaber i Menneskene, men demoraliserer og bestialiserer Menneskene, som Jepsen Christensen, der staar disse Ting saa nær, for nylig sagde i det andet høje Ting. Landstingsmand Jepsen Christensen er ganske paa det rene med, at dette ikke er den reelle Afskaffelse af Krigen, men han siger, at det er netop den moralske Afrustning; det er Forløberen for en reel Afskaffelse af Krigen. Freden maa naturligvis derefter sikres og organiseres. Det er det, der er plantet en Spire til gennem Folkeforbundet, og som vi af al vor Iver